

Vizuálně motorické komunikační systémy SP

Znakový jazyk

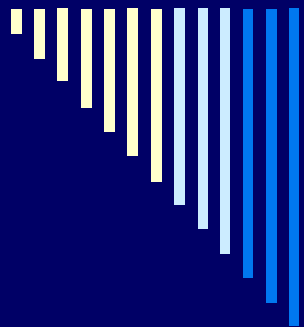
Znakovaná čeština

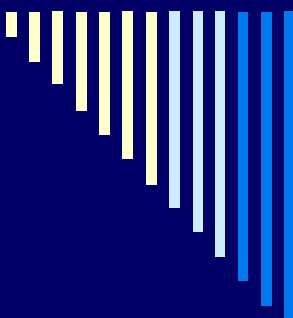
Zákon o znakové řeči

č. 155/1998 Sb.

- Znakovou řečí se pro účely tohoto zákona rozumí **český znakový jazyk a znakovaná čeština.**
-

- **znakovaná čeština** je umělý jazykový systém, který usnadňuje dorozumívání mezi slyšícími a neslyšícími
- znakovaná čeština využívá gramatické prostředky češtiny, která je současně hlasitě nebo bezhlasně artikulována
- spolu s jednotlivými českými slovy jsou pohybem a postavením rukou ukazovány odpovídající znaky českého znakového jazyka

-
-
- **český znakový jazyk** je přirozený a plnohodnotný komunikační systém tvořený specifickými vizuálně-pohybovými prostředky, tj. tvary rukou, jejich postavením a pohyby, mimikou, pozicemi hlavy a horní části trupu
-

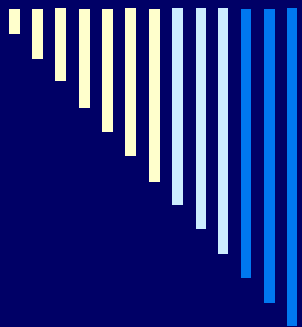
Znakový jazyk

- Nejmenší jednotkou ZJ je znak
(znak = slovo–jednotka mluveného jazyka)
 - ZJ umožňuje SP bezprostřední
poznávání světa
 - počátky lingvistického výzkumu –
*William Stokoe - Sign Language
Structure* , 60. léta, USA
-

Odlišnost ZJ od mluveného jazyka

- mluvené jazyky jsou *lineární* - v jazykové výpovědi není možný jiný způsob než řadit postupně jeden znak (slovo) za druhým
 - znakové jazyky jsou *simultánní* - znaky lze provádět současně, protože lze využívat trojrozměrného artikulačního prostoru
-

□ **Manuální nosiče** – významy jsou neneseny tvary, pozicemi a pohyby rukou

□ **Nemanuální nosiče** – mimika, pohyby a pozice hlavy, horní část těla

Foneticko fonologická stavba ZJ

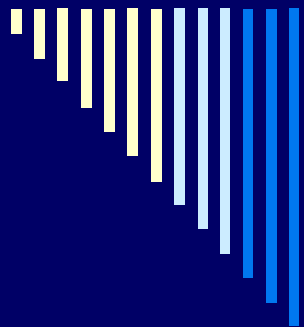
Tvar rukou (*při artikulaci*) **DEZ**

Poloha rukou (*místo, kde je znak artikulován*) **TAB**

Pohyb rukou **SIG**

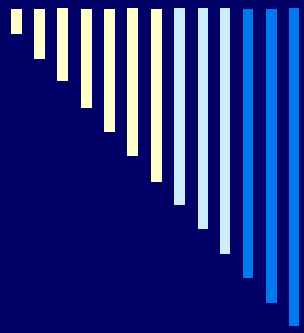
Orientace dlaně a prstů (*ve vztahu k tělu*)
ORI 1/ORI 2

Vztah ruky k ruce
(*u znaků artikul. oběma rukama*) **HA**

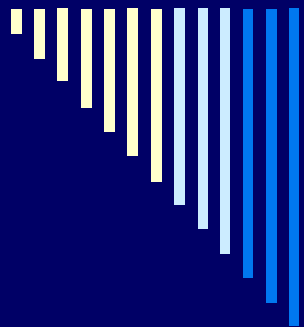

□ **Inkorporace** - včleňování- modulace-
pozměňování:

- inkorporace **časových údajů** (minulý týden, příští týden, pozítří)
- inkorporace **počtu** (dva roky, tři měsíce, čtyři hodiny)
- inkorporace **osobních zájmen** (dát, ptát se)
- simultánní **artikulace záporu** (nechci, nebavit, nemám hlad)
- inkorporace **směru** (návštěva)

- **regionální odchylky** (potom, kaše, vejce)
- **sociální odchylky**, vzdělaní uživatelé ZJ berou více výpůjček z mluveného jazyka země, kde žijí
- **odchylky podle pohlaví** - ženy někdy ukazují jinak než muži
- **odchylky generační** - starší lidé používají staré znaky, někdy dochází k záměrné změně znaků mladší generací, která nechce, aby jim starší vždy plně rozuměli
- **dětský jazyk** (znakujeme-li na děti, automaticky používáme jednodušší, vizuálně výraznější jazyk), jazyk dospělých

Možnosti osvojení vizuálně pohybových jazyků

- metoda **lingvistická** (indirektní) –
na základě mateřského jazyka se učí
cizímu jazyku
- metoda **nativní** (mateřská) –
učí se napodobováním, vše probíhá
přirozeně, vychází z reflexologických
zákonitostí

Etapy ontogenetického vývoje znakového jazyka ve znakovém prostředí:

- pohyby, gesta, výraz obličeje
- znakové žvatlání (4-6 měsíců)
- protoznaky, nejsou to znaky, ale začínají se jim podobat (užívá je k označování sebe sama, lidí, místa a věcí) – příp. pointing
- stupeň jednoho znaku (8-12 měsíců)
- stupeň dvou znaků (16-24 měsíců)
- stupeň tří znaků (24-30 měsíců)
- osvojování morfologie znakového jazyka
- používání delších komplexních výrazů
- po 5. roce se upevňuje základní stavba jazyka
- 10-12 let začínají se používat komplikované výrazy